
Madrasser og puter med trykksårforebyggende egenskaper.

Hvilke finnes og hvilke bør brukes av hvem?

*Gunn Limandvik
seniorrådgiver*

Arbeids- og velferdsdirektoratet (NAV)

Hvilke type madrasser med trykksårforebyggende egenskaper finnes?

- Det er mange varianter av madrasser og overmadraser, men forholdsvis få hovedtyper.
- Hovedtypene av madrasser og overmadrasser:
- Madrasser fylt med luft: dynamiske og statiske
- Overmadrasser fylt med luft: dynamiske og statiske
- Overmadrasser i skum: oppdelt skum (f. eks. rhombofill), lagdelt skum, viscoelastisk skum,
- skum kombinert med andre materialer
-

**Hvilke madrasser og puter kan brukes av hvem er det umulig å gi et sikkert svar på.
Retningslinjer for å gjøre et godt valg:**

- Hvem skal bruke dem?
- Vær kritisk – se på flere typer og vurderer kvaliteten etter det dere mener er viktig for deres brukere.
- Søk råd hos andre som har erfaring med puter og madrasser til trykksårforebygging. NAV Hjelpemiddelsentral deler gjerne sine erfaringer.
- Det er de samme type madrassene en har til rådighet for både trykksårforebygging og trykksårbehandling.
- Madrasser fylt med luft er fortsatt de madrassene som brukes når det er stort behov for trykksårforebygging.

Kvalitet på dynamiske madrasser og overmadrasser fylt med luft.

Vi kan med sikkerhet vurdere følgende:

- at madrassen holder på luften når strømmen går og evt. går tilbake til sikker drift
- at madrassen har lyd- og/eller lysalarm dersom strømmen går
- at trykket tilpasses automatisk når stillingen på madrassen endres, for eksempel ved bruk av hjertebrett eller fotbrett
- at madrassen bevarer nok materialet under brukeren særlig ved bruk av hjertebrett og fotbrett
- at madrassen ikke har store sveiser slik at det blir lite luft rundt sveisene
- at madrassen er enkel å stille inn
- brukervekt

Kvaliteter som gjør dynamiske madrasser og overmadrasser fylt med luft egnet til å forebygge trykksår

- Hensiktsmessig vekslingsystem - at vekslingsmønster og tid på vekslingsmønsteret kan styres for å redusere varighet og styrke på trykket brukerne utsettes for
- Luftcellene er høye nok til at det blir effekt av luftvekslingen
- Fukttransport
- Temperaturfølsomhet
- Spesialfunksjon for hæler

Dynamiske madrasser og overmadrasser fylt med luft.

Komfortabel for bruker.

Kvaliteter som er viktige for komforten

- at madrassen har komfortinnstilling dvs. mulighet til å regulere fastheten
- at madrassen har en stellefunksjon – dvs. at den er fast når brukeren blir stelt liggende på madrassen og når han skal forflytte seg til og fra madrassen
- at den er støysvak
- at madrassen avgir lite lyd og lukt
- at den har hodedel som er i ro

Dynamiske madrasser og overmadrasser fylt med luft.

Funksjonell for brukeren Kvaliteter som er viktig for funksjonen

- at den er stødig nok dersom brukeren har behov for å selv forflytte seg til og fra sengen
- at den kan stå i statisk modul dersom det er behov for å stille brukeren i sengen

Statiske madrasser fylt med luft

- Her har hittil vært få typer statiske madrasser fylt med luft. Eksempler på statiske madrasser fylt med luft er Robin Air, ROHO og Vicair.
- Kvaliteten på disse kan vurderes på samme måte som dynamiske madrasser fylt med luft bortsett fra det som angår vekslingsmønster fordi disse ikke veksler med hjelpe av pumpe.
- Brukere som trenger madrasser fylt med luft, men som ikke kan ligge på en dynamisk madrass pga. at den blir for ustabil å flytte seg til og fra eller at de ikke greier å ligge på en madrass som beveger, kan ha nytte av statisk madrass fylt med luft.

Overmadrass vs. madrass – når skal en velge hva?

- Overmadrass med trykksårforebyggende egenskaper krever en madrass av god kvalitet under – stødig nok og høy nok.
- NAVs krav til skummadrasser til regulerbare senger:
For brukervekt 120 kg: høyde 13 cm med volumvekt på 35 kg/m³.
For brukervekt over 121 kg: høyde 15 cm med volumvekt 38-40 kg/m³.

Overmadrasser med trykksårforebyggende egenskaper

- Overmadrasser fylt med luft: dynamiske og statiske
- Overmadrasser i skum: oppdelt skum (f. eks. rhombofill),
lagdelt skum,
viscoelastisk skum,
- skum kombinert med andre materialer

Kvalitet på overmadrasser med trykksårforebyggende egenskaper i skum. Vi kan med sikkerhet vurdere følgende:

- at overmadrassen er sikker i bruk som kan kontrolleres ved:
- at det er nok materiale i overmadrassen slik at det ikke er fare for å ligge igjennom
- at overmadrassene ikke blir ødelagt dersom det kommer urin eller annen væske inn i dem
- at overmadrassen kan brukes i den romtemperaturen den skal brukes i
- at overmadrassene ikke består av materiale som kan føre til allergiske reaksjoner
- brukervekt

Hvilke kvaliteter gjør overmadrasser i skum egnet til å forebygge trykksår?

- at materialet ikke komprimerer for mye eller for lite
- at den har fukttransporterende egenskaper
- at den har temperaturregulerende egenskaper

Komfortabel for bruker. Kvaliteter som gjør overmadrasser skum komfortabel for bruker

- omsluttende mykhet
- nok materiale under liggeflaten

Funksjonell for brukeren.

Kvaliteter som gjør overmadrasser i skum funksjonell for bruker

- motstand ved stillingsendring
- egnethet for den romtemperaturen brukeren ligger i

Sitteputer med trykksårforebyggende egenskaper.

- Det er mange varianter av sitteputer med trykksårforebyggende egenskaper. Disse kan deles inn i noen få hovedtyper.
- Hovedtypene av sitteputer med trykksårforebyggende egenskaper:
  - skum
  - fylt med luft
  - skumbase og med oljeinnlegg
  - skumbase og med luftinnlegg

Kvalitet på sitteputer. Vi kan med sikkerhet vurdere følgende:

- **Hvordan puten former seg etter bruker**
- **Om det beholdes tilstrekkelig trykkavlasting under sitteknutene**
- **Grad av individuelle innstillingsmuligheter**
- **Trekkets evne til å hindre shear**
- **Trekkets fukttransporterende evne**

Funksjonell og komfortabel for brukeren. Vi kan med sikkerhet vurdere følgende:

- **Hvor stabilt puta ligger i rullestolen**
- **Sitteputa gir god støtte i framkant under forflytning**
- **Hvor stødig er puten å forflytte seg til og fra**
- **Grad av nedsynking i puta**
- **Trekkets evne til å hindre shear**
- **Trekkets fukttransporterende evne**
- **Egnethet til å kompensere/korrigere asymmetri og feilstilling**

Eksempel på evaluering av kvalitet på sitteputer
Eksemplet viser hvordan leverandørens opplysninger
vrderes opp mot slik sitteputene fremstår.

- Sittepute som kan innstilles individuelt ved at det kan reguleres hvor langt inn i materialet brukeren synker
Følgende skulle vurderes:
- Beholdes tilstrekkelig trykkavlastende materiale under sitteknutene
- Grad av individuelle innstillingsmuligheter
- Trekkets evne til å hindre shear
- Trekkets fukttransporterende evne

Leverandørens beskrivelse

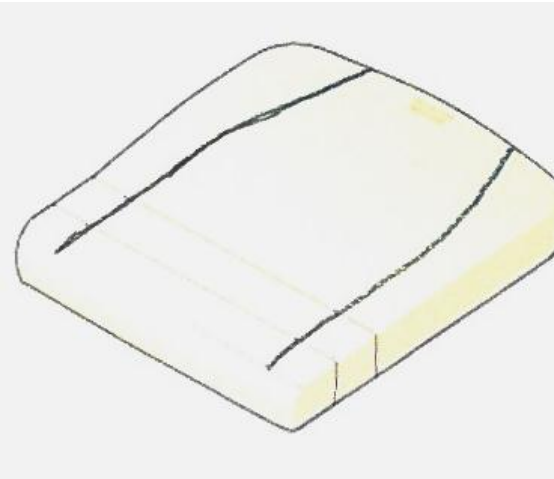
- Bruker synker godt ned i puten
- Stor understøttelsesflate
- Optimal trykkfordeling
- Støtte av lufta rundt sittegrøpa
- Mengden luft under sitteknutene må kontrolleres

Starlock 10 cm.

NAVs vurdering

- Luftpute som enkelt former seg etter bruker
- Høyden tillater god nedsynking og beholder samtidig tilstrekkelig luft under sitteknutene
- Svært mange individuelle innstillingsmuligheter, da luftmengde kan velges i ulike celler.
- Samsvar mellom leverandør og Nav i vurderingene

Smartsit basic

Leverandørens beskrivelse

- Sittebrønn på putas underside som gir puta anatomisk form
- Denne øker brukers stabilitet
- Økt skumtykkelse på kantene gir tilstrekkelig materiale under sitteknutene

NAV's vurdering

- Puta er av kaldskum som i liten grad former seg etter bruker. Puten komprimerer.
- Økt kanttykkelse er ikke nok til å sikre god trykkavlastning under sitteknutene

---

Anbefalingen er å gjøre faglige vurderinger

- **Be om å få se og prøve flere typer madrasser og puter**
- **Vurder de etter det dere vet er målbar sikkerhet og kvalitet**
- **Vurder de etter hvilke behov brukerne deres har for funksjon og komfort i tillegg til trykksårforebyggende**
- **Vurder de etter det miljøet de skal brukes i**

NAV Hjelpemiddelsentralers avtale på madrasser og sitteputer med trykksårforebyggende

- Madrasser og overmadrasser på NAVs avtale presenteres på: www.Hjelpemiddeldatabasen.no – merket med NAV logo
- Både madrassene og putene har oppfylt kvalitetskrav som: antennelighetsprøvet og krav til elektrisk sikkerhet.
- Videre er de vurdert av fagpersonell etter kvalitetskriterier som vi vet er viktige for trykksårforebygging og behandling.
- NAV Hjelpemiddelsentraler har erfaring med bruk av både madrassene og sitteputene og er villige til å dele sine erfaringer.

